

Rahahuolto-osasto

Päivi Heikkinen

24.10.2017

Julkinen

1 (4)

SP 288/C11.2/2017

Lausuntopyyntö FIVA 2/02.07.03/2017 koskien Finanssivalvonnan vuonna 2015 pankeille antamaa ohjeistusta ns. euromaksuasetuksessa 924/2009 tarkoitettun vastaavan kansallisen palvelun määrittämistä

Suomen Pankki lausuu pyydettyäessä Finanssivalvonnan vuonna 2015 antamasta ohjeistuksesta koskien ns. euromaksuasetuksessa tarkoitettun vastaavan kansallisen palvelun määräämistä seuraavan:

Finanssivalvonnan lausuntopyynnössä pyydetään ottamaan kantaa erityisesti siihen, vastaako Finanssivalvonnan aiempi ohjeistus muuttuvaa markkinatilannetta ja millä tavoin euromaksuasetuksessa tarkoitettu vastaava kansallinen maksu olisi perusteltua määrittää muuttuvassa markkinatilanteessa. Lisäksi Finanssivalvonta pyytää arvioita eri vaihtoehtojen vaikutuksista.

Yleisesti muuttuvasta markkinatilanteesta voidaan todeta, että käytettävissä olevilla tiedoilla sitä on vaikea arvioida täsmällisesti. Alla olevat arviot perustuvat siis nykytiedoilla mahdollisiin tulemiin.

Käteisen saatavuuden heikentyminen erityisesti viimeisten parin vuoden aikana on ollut osatekijänä käynnissä olevaan markkinatilanteen muutokseen. Paitsi että pankkien konttoriverkkojen kautta tapahtuva käteisen jakelu on supistunut voimakkaasti, myös johtavan käteisautomaattitoimijan Automatia Pankkiautomaatit Oy:n ylläpitämä automaattiverkosto supistui vuosina 2015-2016 yli 200 automaatilla, kun se vuosina 2005-2014 väheni vain alle sadalla automaatilla.

Suomen Pankin kuluttajakyselyiden mukaan syy-lokakuussa 2017 35% kansalaisista on katsonut, että käteisautomaatteja tulisi olla nykyistä enemmän. Myös kauppa on ollut tyytymätön käteisautomaattiverkon supistumiseen, eikä käteistä kaupan kassalta palvelu ole korvannut puuttuvaa automaattia. Johtuen tilipankkien ennen Finanssivalvonnan 2015 antamaa ohjausta perimistä nostopalkkioista ns. vierasautomaateilla, muiden kuin pankkien hallinnoimat automaattiverkot (Nosto-automaatit ja Change Groupin automaatit) eivät ole pystyneet kasvattamaan markkinaosuuttaan.

Julkiudessa olleiden tietojen perusteella Suomessa käytettävissä olevien käteisautomaattien lukumäärä tulee kasvamaan uuden käteisautomaattipalveluiden tarjoajan Nokas CMS Oy:n tultua markkinoille. Käteisautomaattien kokonaismäärää tai palveluntarjoajien lopullista osuutta käytössä

Rahahuolto-osasto

Päivi Heikkinen

24.10.2017

Julkinen

2 (4)

SP 288/C11.2/2017

olevista käteisautomaateista ei kuitenkaan ole varmuudella tiedossa. Julki-
suudessa olleiden arvioiden mukaan Nokas CMS Oy:n käteisautomaatteja
voisi tulevaisuudessa olla noin neljännes kaikista Suomessa käytettävissä
olevista käteisautomaateista.

Finanssivalvonnan linjauksessa vuodelta 2015 on todettu, että valtaosa au-
tomaattinostoista tapahtuu yhden palveluntarjoajan (Automatia Pankkiautomaatit Oy) automaateilla, ja siksi näitä nostoja tulee pitää euromaksu-
asetuksen tarkoittamana vastaavana kansallisena palveluna. Pelkkä käteis-
automaattien lukumäärän mukainen markkinaosuus ei siis ole oleellinen
määrittäessä sitä, onko jonkun palveluntarjoajan asema markkinoilla
merkittävä, vaan huomioon otetaan nimenomaan käteisnostojen määrä.
Muuttuvassa markkinatilanteessa käteisnostojen jakautumista eri palve-
luntarjoajien automaateille on ennen aikaista arvioida. Vuonna 2016 Auto-
matian hallitseva asema automaattijakelussa on kuitenkin lähes täydelli-
nen, ja n. 99% käteisnostoista tapahtui sen automaateista.

Käteisnostoista voi kuluttajalta periä palkkion joko käteisautomaattiyhtiö
lisäämällä palkkion nostettavaan summaan, tai asiakkaan tilipankki. Suo-
messä palkkioita käteisnostoista ovat perineet tähän asti ainoastaan tili-
pankit, joilla kaikilla on yhteistyösopimus Automatia Pankkiautomaatit
Oy:n kanssa. Näin ollen tilipankin hinnoittelupäätöksiin vaikuttaa yhteisen
Automatia Pankkiautomaatit Oy:n käteisnostoista perimät kustannukset.
Tämän voidaan katsoa antavan Automatia Pankkiautomaatit Oy:n ylläpitä-
mälle käteisautomaattiverkolle ylivoimaisen kilpailuedun muihin auto-
maattiverkkoihin nähden.

Euromaksuasetus mahdollistaa periaatteessa oman kotiautomaattiverkon
suosimisen pankkien asiakashinnoittelussa. Automatia Pankkiautomaatit
Oy on paitsi kolmen suurimman pankin omistama myös ns. kotiautomaat-
tiverkko kaikille Suomessa toimiville pankeille. Jos kaikki pankit suosivat
hinnoittelussaan yhtä ja samaa automaattiverkkoa, kilpailua automaatti-
verkkojen välillä ei voi syntyä. Ennen Finanssivalvonnan linjausta 2015
tämä näkyi siten, että Suomessa oli käytännössä vain yksi käteisautomaat-
tiverkko.

Mahdollisuus käteisen nostoon ja tallettamiseen on yksi lain määrittämä
peruspankkipalvelu, joiden toteutumista Finanssivalvonta valvoo. Kätei-
nen on edelleenkin osa hyvin toimivaa maksujärjestelmää, ja osalle kulut-
tajista ensisijainen maksutapa. Kansalaisilla on oikeus peruspankkipalve-

Rahahuolto-osasto

Päivi Heikkinen

24.10.2017

Julkinen

3 (4)

SP 288/C11.2/2017

luihin kohtuullisin kustannuksin. Kustannuksiin voidaan laskea paitsi välittömät palvelupalkkiot myös välilliset palvelupalkkiot (ns. pakettihinnoittelu) sekä etäisyys palveluun.

Käteisautomaattien lisääntyminen todennäköisesti helpottaa monen kuluttaja-asiakkaan mahdollisuuksia saada käteistä käyttöönsä. Uuden käteisautomaattiketjun tulo markkinoille voi joiltain osin lisätä kilpailua käteisautomaattipalveluissa. On kuitenkin oletettavissa, että erityisesti pienemmillä paikkakunnilla ei kilpailua synny, vaan paikkakunnalla yleensä kaupan yhteydessä oleva käteisautomaatti vain korvautuu toisella. Näin ollen markkinoita ei pidä arvioida pelkästään käteisautomaattien lukumäärän tai käteisnostojen lukumäärän mukaan, vaan huomioon on syytä ottaa myös kansalaisten tasapuoliset edellytykset käyttää peruspankkipalveluita ja nostaa tililtään käteistä. On myös mahdollista, että kilpailun lisääntyessä tilipankit nostavat yleisesti käteisnostoista perimiään hintoja, mikä aiheuttaisi kaikille kuluttajalle lisäkustannuksia.

Pankkien peruspalvelut kuten käyttelytili, maksukortti ja internetpankki on yleensä paketoitu yhden palvelumaksun sisään. Lisäksi käteisnostoihin sovelletaan joitain poikkeuksia lukuun ottamatta hinnoittelumallia, jossa määrätty määrä (4-6) nostotapahtumaa kuukaudessa on ilmaisia, minkä jälkeen nostoista peritään erillinen tapahtumakohtainen maksu. Tämän hinnoittelumallin voidaan katsoa rajaavan tehokkaasti pankkien riskiä käteispalveluiden tuotantokustannusten nousulle.

Käteisen mahdollisuudet toimia kilpailullisena vähittäismaksutapana korttimaksuille vaarantuisi, jos käteisnostoista perittävät palkkiot automaattijakelussa olennaisesti kasvaisivat nykyisestä. Toistaiseksi hinnoittelua ei ole käytetty käteisen automaattijakelussa hintaohjaustoimena samalla tavoin kuin esimerkiksi laskunmaksun hinnoittelussa pankkikonttoreissa.

Yllämainituista näkökohdista johtuen myös muuttuvassa markkinatilanteessa voidaan arvioida Automatia Pankkiautomaatit Oy:n säilyttävän johtavan markkina-asemansa. Siten rajat ylittävä euromääräinen käteisnosto EU-maissa tulisi myös jatkossa hinnoitella vastaavalla tavalla kuin kansallinen käteisnosto yleisimmin käytetyllä automaatilla eli Otto.-automaatilla.

Suomen Pankin kanta Finanssivalvonnan esittämiin kysymyksiin:

1. Pidättekö Finanssivalvonnan aiempaa ohjeistusta muuttuvaa markkinatilannetta vastaavana?

Rahahuolto-osasto

Päivi Heikkinen

24.10.2017

Julkinen

4 (4)

SP 288/C11.2/2017

Suomen Pankki katsoo, että Finanssivalvonnan aiempi ohjeistus vastaa tällä hetkellä, muiden markkinatekijöiden pysyessä ennallaan, myös muuttuvaa markkinatilannetta.

2. Millä tavoin vastaava kansallinen maksu olisi perusteltua määrittää muuttuvassa markkinatilanteessa?

Suomen Pankki katsoo, että vastaava kansallinen maksu on perusteltua määrittää samoin kuin Finanssivalvonnan linjauksessa 2015.

3. Mitä vaikutuksia eri vaihtoehtoilla olisi?

Suomen Pankki katsoo, että eri vaihtoehtojen vaikutuksia harkittaessa tulisi pyrkiä välttämään tilannetta, joka johtaa monopoliaseman vahvistumiseen markkinoilla.

Helsingissä, 30.10.2017

Seppo Honkapohja
johtokunnan varapuheenjohtaja

Päivi Heikkinen
Rahahuolto-osaston päällikkö

Jakelu

Finanssivalvonta